

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_687
Předmět:	Český jazyk
Tematický okruh:	Jazykové znalosti a dovednosti
Autor, spoluautor:	Mgr. Marie Mušková
Název DUMu:	Čeština, národní jazyk a jeho útvary
Pořadové číslo DUMu:	07
Stručná anotace:	
Cílem je výklad, procvičení a upevnění látky daného tematického okruhu. Tato prezentace umožňuje seznámit žáky s daným učivem, zábavnou formou je vede ke konstruktivnímu přemýšlení a interakci v hodinách mluvnice v rámci předmětu český jazyk a literatura.	
Ročník:	1.,4.
Obor vzdělání:	63- 41- M/ 01, 65- 42- M/ 02 Ekonomika a podnikání, Cestovní ruch
Metodický pokyn:	Materiál je určen k prezentaci v MS PowerPoint v hodině českého jazyka. Materiál je určen pro výklad nové látky, její upevnění i procvičení.
Výsledky vzdělávání:	Žáci aktivně pracují se získanými informacemi, umí správně používat dané termíny a vyjádřit či obhájit svůj názor. Žáci umí prezentovat a obhajovat jednotlivé znalosti z oblasti české mluvnice.
Vytvořeno:	2. 1. 2014
Určeno pro:	1 OPČ, 1 CR, 4 OPČ, 4 CR
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Národním jazykem hovoří příslušníci jednoho národa

- je znakem národa
- má funkci národně reprezentativní

Základní rozdělení češtiny je na jazyk spisovný a nespisovný

Spisovná čeština vznikla ze středočeského nářečí

- jde o oficiální, prestižní a reprezentativní útvar národního jazyka
- mělo by se jí užívat ve školách, na úřadech, v literatuře, médiích a v politice

Spisovná čeština
není zcela jednotná,
můžeme v ní
rozlišovat ještě tyto
tři vrstvy:

Hovorovou češtinou

rozumíme mluvenou
podobu spisovného
jazyka, jedná se o jakýsi
přechod mezi jazykem
spisovným a
nespisovným např.
slova: asfaltka, můžu,
polívka

Archaické výrazy/ slova zastaralá
skonav, jsa hoden, byvši otázána

Knižní výrazy
robě, luna, uzříti

Neutrální/ bezpříznakové výrazy
žena, muž, dítě

Obecná čeština patří k nespisovným útvarům našeho národního jazyka

- je užívána v každodenní komunikaci, je to běžná mluva
- užívá expresivních výrazů/ chrnět, žrát
- má uvolněnou syntax

Pokud budeme češtinu dělit z hlediska sociální diferenciace, pak můžeme hovořit o těchto třech vrstvách našeho národního jazyka

profesní mluva

specifické výrazové prostředky mezi mluvčími určitého povolání
kajzr, slepák, penoš

slang

způsob vyjadřování zejména zájmových skupin
slechy, běhy, barva

argot

výrazové prostředky vrstev sociálně izolovaných(narkomani, vězni, zloději, prostitutky)
bomzák, šalina

obecná čeština/ viz. výše

Pokud budeme češtinu dělit z hlediska územní diference, pak můžeme hovořit o těchto dvou vrstvách našeho národního jazyka

nářečí

- jsou výsledkem územní diference našeho národního jazyka
  - vznikala již v dobách feudalismu, přírodní a jiné překážky v kontaktu mezi lidmi
- nejvýraznější nářečí jsou na Moravě a ve Slezsku

Nářečí v Čechách

1 – česká skupina (podskupiny: 1a – severovýchodočeská, 1b – středočeská, 1c – jihozápadočeská, 1d – českomoravská)

Dej mouku ze mlejna na vozejk.

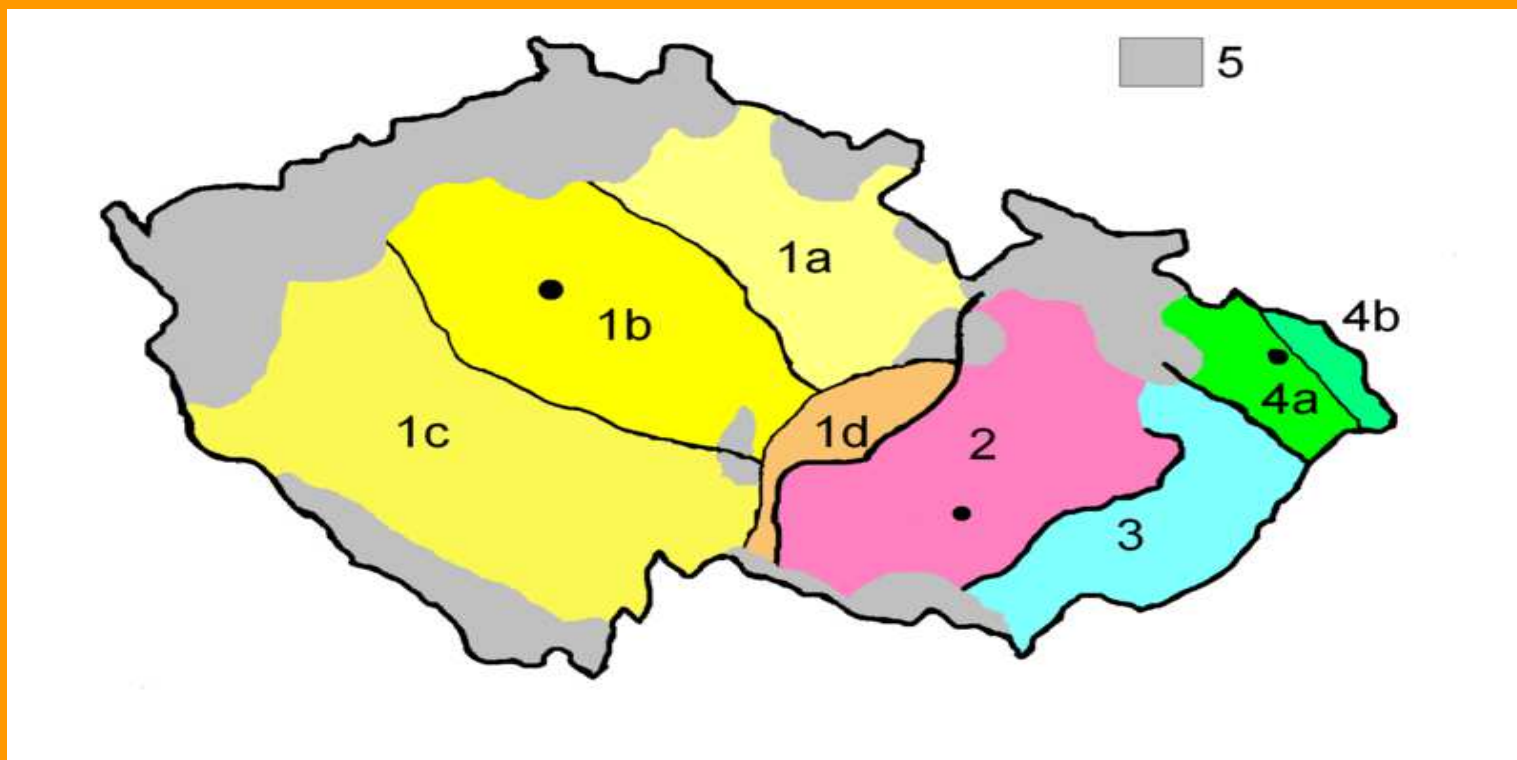
2 – středomoravská skupina, nářečí hanácká *Dé móku ze mléna na vozék.*

3 – východomoravská skupina, nářečí moravskoslovenská *Daj múku ze mlýna na vozík.*

4 – slezská skupina, nářečí lašská (4a – slezskomoravská podskupina, 4b – slezskopolská podskupina)

Daj muku ze mlyna na vozik.

5 – nářečně různorodé oblasti

l
ó
v
e

j
i
p
k
a

p
a
c
o
š

c
í
s
a
ř
á
k

m
u
c
h
a

a
k
o
r
á
t

Ke kterému útvaru čeština patří tato slova? (slang, nářečí, argot, profesní mluva, obecná čeština), najdi spisovné výrazy pro uvedená slova

f
l
a
š
k
a

b
ú
r
a

n
e
g
d
o

d
l
ó
h
é

o
g
a
r

h
a
f
e
r
y

v
í
z
o

č
ó
r
e
s

š
u
f
á
n
e
k

k
ř
í
d
l
a

c
h
l
u
p
a
t
e
j

m
l
í
k
o

z
í
p
o
v
a
t

s
t
u
d
ě
n
k
a

z
a
d
l
a
h
o
v
a
t

o
s

v
o
k
n
o

u
m
e
j
t

z
a
d
l
a
h
o
v
a
t

o
s

v
o
k
n
o

u
m
e
j
t

b
i
ž
u
l
e

Řešení:

- argot: peníze, policista, pět korun, zloděj
- slang: vysvědčení, komprimovat soubory, biologie, pacient
- profesní mluva: jednotka intenzivní péče, císařský řez, dát dlahu
- obecná čeština: umýt, přesně/jenom, láhev, mléko, okno
- nářečí: moucha, naběračka, dlouhý, poklička, studánka, chlapec, borůvky, někdo

Zdroje:

vlastní zdroje

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Czech_dialects.PNG